

Rapport

Onderzoek naar aanleiding van het verbetertraject pleegzorg van TGV de Bascule

Utrecht, juni 2005

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Hoofdstuk 1 Aanleiding en vraagstelling.....	7
Hoofdstuk 2 Werkwijze	9
Hoofdstuk 3 De resultaten van het onderzoek.....	11
3.1 Beleidsanalyse.....	11
3.2 Interview	11
3.3 Dossieronderzoek.....	12
Hoofdstuk 4 Analyse en beoordeling	17
Hoofdstuk 5 Aanbevelingen.....	21

Bijlage 1 Toetsingskader onderzoek pleegzorg 2002

Samenvatting

In 2002 heeft de Inspectie jeugdzorg¹ landelijk onderzoek verricht bij de voorzieningen voor pleegzorg, waaronder TGV de Bascule². Doel van het onderzoek was inzicht te geven in de mate waarin de voorzieningen voor pleegzorg zich houden aan wet- en regelgeving. Op verzoek van het ROA heeft de inspectie eind 2004 een onderzoek verricht om na te gaan in hoeverre de kwaliteit van de pleegzorg van de TGV is verbeterd ten opzichte van 2002. Hiertoe heeft de inspectie de volgende vraagstellingen geformuleerd:

1. in hoeverre voldoet de TGV inmiddels aan de eisen uit wet- en regelgeving met betrekking tot de start van de hulpverlening (indicatiestelling en hulpverleningsplan)?
2. in hoeverre voldoet de TGV inmiddels aan de eisen die de wet stelt aan de pleegouders (beoordeling geschiktheid, verklaring van geen bezwaar, bieden en aanvaarden van begeleiding) en aan de kwaliteitscriteria die de pleegouders betreffen (dossiervorming, begeleidingsplan)?
3. Is de kwaliteit van de pleegzorg van de TGV verbeterd ten opzichte van 2002?

Om deze vraagstellingen te kunnen beantwoorden heeft de inspectie een gesprek gevoerd met de TGV, een beleidsanalyse uitgevoerd en vijf recente dossiers van de TGV geanalyseerd.

Met betrekking tot het beleid constateert de inspectie dat de TGV de voorgenomen beleidsnotitie met de visie op de pleegzorg nog niet heeft opgesteld. Wel heeft de TGV formats, procedures en controletrajecten ontwikkeld, ter bewaking van de kwaliteit van het primair proces.

Met betrekking tot de praktijk constateert de inspectie dat de aanwezigheid van zowel indicatiestellingen als hulpverleningsplannen is verbeterd bij de TGV. Ook zijn de meeste hulpverleningsplannen tijdig opgesteld. De inhoud van plannen is echter niet overtuigend verbeterd. Een verbetering is dat de TGV inmiddels werkt met een apart dossier voor het pleegkind en voor de pleegouders. Het pleegouderdossier bevat niet alle wettelijke vereiste documenten. Een andere verbetering is dat de TGV inmiddels is gestart met het werken met pleegouderbegeleidingsplannen. Vooralsnog bevatten enkele dossiers een dergelijk plan.

De kwaliteit van de pleegzorg van de TGV is volgens de inspectie enigszins verbeterd ten opzichte van 2002. De inspectie constateert dat de voorgenomen veranderingen (in het verbetertraject) nog niet zijn voltooid. De inspectie doet de TGV een flink aantal aanbevelingen ter verbetering van de kwaliteit van de door haar geboden pleegzorg.

¹ Voorheen Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming

² Voorheen TGV de Argonaut

Hoofdstuk 1 Aanleiding en vraagstelling

In 2002 heeft de Inspectie jeugdzorg³ landelijk onderzoek verricht bij de voorzieningen voor pleegzorg, waaronder TGV de Bascule⁴. Doel van het onderzoek was inzicht te geven in de mate waarin de voorzieningen voor pleegzorg zich houden aan wet- en regelgeving. Het onderzoek richtte zich met name op de wijze waarop de voorzieningen de start van hun hulpverlening vorm gaven. De aanwezigheid en functie van de documenten die de start van de pleegzorghulp mogelijk maken (indicatiestelling en hulpverleningsplan) stonden hierbij centraal. De positie van de pleegouders in de voorzieningen voor pleegzorg was bij het onderzoek betrokken, aangezien pleegouders in de pleegzorg een grote rol hebben in de hulpverlening.

De vraagstellingen voor het landelijk onderzoek luiden:

- in hoeverre voldoen voorzieningen voor pleegzorg aan de eisen uit wet- en regelgeving met betrekking tot de start van de hulpverlening (indicatiestelling en hulpverleningsplan)?
- in hoeverre voldoen de voorzieningen voor pleegzorg aan de eisen die de wet stelt aan de pleegouders (beoordeling geschiktheid, verklaring van geen bezwaar, bieden en aanvaarden van begeleiding)?
- in hoeverre voldoen de voorzieningen voor pleegzorg aan kwaliteitscriteria die de pleegouders betreffen (dossiervorming, begeleidingsplan)?

In dit onderzoek constateerde de inspectie dat de visie van de TGV op de start van de hulpverlening en de positie van de cliënt in haar beleidsdocumenten fragmentarisch aanwezig was. In het beleid was enige aandacht voor pleegouders, ouders en betrokkenen, maar een hierop afgestemde visie op de functie van indicatiestellingen en hulpverleningsplannen ontbrak. In het dossieronderzoek bij de TGV constateerde de inspectie in 2002 dat de helft van de onderzochte hulpverleningsplannen dermate laat was opgesteld dat zij geen rol konden spelen in de start van de hulpverlening. De plannen waren regelmatig niet navolgbaar afgestemd op de indicatie van de plaatser. Uit de plannen werd niet duidelijk of er overleg over de plannen met de betrokken partijen (jeugdige, ouders, pleegouders, plaatser) had plaatsgevonden. De dossiers bevatten geen pleegouderbegeleidingsplannen.

Naar aanleiding van de bevindingen en conclusies van de inspectie heeft de TGV, op verzoek van het ROA, een 'actieplan voor de implementatie van het verbetertraject' opgesteld. Volgens dit plan zou in de loop van 2003 resultaatverbetering aantoonbaar moeten zijn. Op verzoek van het ROA heeft de inspectie in november 2004 onderzoek naar het verbetertraject uitgevoerd, dat in het huidige rapport wordt beschreven.

³ Voorheen Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming

⁴ Voorheen TGV de Argonaut

Door middel van dit onderzoek wil de inspectie zicht krijgen in hoeverre de werkwijze van de TGV sinds het verbetertraject is verbeterd. Om deze verbeteringen ten opzichte van 2002 te kunnen constateren, hanteert de inspectie vrijwel dezelfde vraagstellingen, namelijk:

1. in hoeverre voldoet de TGV inmiddels aan de eisen uit wet- en regelgeving met betrekking tot de start van de hulpverlening (indicatiestelling en hulpverleningsplan)?
2. in hoeverre voldoet de TGV inmiddels aan de eisen die de wet stelt aan de pleegouders (beoordeling geschiktheid, verklaring van geen bezwaar, bieden en aanvaarden van begeleiding) en aan de kwaliteitscriteria die de pleegouders betreffen (dossiervorming, begeleidingsplan)?
3. Is de kwaliteit van de pleegzorg van de TGV verbeterd ten opzichte van 2002?

De inspectie wil met het onderzoek de TGV en haar drie subsidiërende overheden (ROA, provincie Flevoland en provincie Noord-Holland) inzicht geven in de mate waarin de kwaliteit van de pleegzorg van de TGV is verbeterd ten opzichte van 2002.

Hoofdstuk 2 Werkwijze

De inspectie heeft een projectplan voor het onderzoek naar het verbetertraject van TGV de Bascule opgesteld en voorgelegd aan het ROA, op wiens verzoek het onderzoek plaatsvindt. Het projectplan is voor aanvang van het onderzoek aan de TGV toegezonden.

beleidsanalyse

Op verzoek van de inspectie heeft de TGV haar beleids(documenten) opgestuurd, die in het kader van het verbetertraject van de TG zijn op- of bijgesteld. De inspectie heeft deze documenten voor aanvang van het inspectiebezoek bestudeerd.

interview

Het inspectiebezoek begon met een gesprek met de directeur en een stafmedewerker, waarin met name het verbetertraject van de TGV aan de orde kwam.

dossieronderzoek

Vervolgens vond het dossieronderzoek plaats. De inspectie heeft getoetst in overeenstemming met het toetsingskader onderzoek pleegzorg 2002 en gebruikmakend van de vragenlijst, die op basis van het toetsingskader voor dat onderzoek is opgesteld. Het toetsingskader is in bijlage 1 aan het rapport toegevoegd.

Ten behoeve van het dossieronderzoek heeft de inspectie aselectief drie recente dossiers van pleegkinderen getrokken, die minstens al twee maanden pleegzorg van TGV de Bascule ontvingen.

Aangezien de TGV had aangegeven dat slechts een aantal pleegouderdossiers van de TGV pleegouderbegeleidingsplannen bevatten, heeft de inspectie de TGV om twee recente dossiers gevraagd, die pleegouderbegeleidingsplannen bevatten, om ook deze documenten te kunnen toetsen.

Aan het einde van het dossieronderzoek heeft de inspectie haar eerste bevindingen met de directeur en bovengenoemde stafmedewerker besproken.

Het conceptrapport is aan de TGV voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden en daarna vastgesteld. Het vastgestelde rapport is gezonden naar de TGV en haar drie subsidiegevers; het ROA, de provincie Flevoland en de provincie Noord-Holland. De subsidiegevers zijn verzocht te reageren op de bevindingen en het oordeel van de inspectie.

Hoofdstuk 3 De resultaten van het onderzoek

3.1 Beleidsanalyse

In het 'Actieplan implementatie verbetertraject' van de TGV staat dat in 2003 een beleidsnotitie wordt opgesteld over de visie van de TGV op pleegzorg (inclusief de rol van de pleegouders). Deze notitie is echter nog niet gereed. De TGV heeft desgevraagd laten weten dat deze notitie is vertraagd en in de loop van 2005 zal worden opgesteld, aangepast aan de Wet op de jeugdzorg.

De inspectie heeft de beleidsanalyse derhalve gebaseerd op de documenten uit de map met procedures en formats met betrekking tot de pleegzorg (mei 2004), die de TGV voor aanvang van het toezicht aan de inspectie heeft verstrekt.

In 2002 hanteerde de TGV vier verschillende behandelplannen (hulpverleningsplannen). De TGV heeft dit inmiddels teruggebracht tot één behandelplan. De TGV heeft hiervoor een format opgesteld en een (voorlopige) handleiding ten behoeve van het opstellen van het plan. Het format behandelplan voldoet vrijwel geheel aan de wettelijke eisen. Het enige dat ontbreekt in het format is aandacht voor het voorgenomen hulpverleningsproces, namelijk de hulp die de TGV gaat bieden.

Zoals hierboven reeds vermeld, is de beleidsnotitie van de TGV nog niet gereed. Hierin zal onder meer de positie van de pleegouders in de hulpverlening worden beschreven. Dit betekent dat de inspectie geen beleid omtrent de positie van de pleegouders heeft aangetroffen.

De TGV heeft een vast format voor het pleegouderbegeleidingsplan ('ondersteuningsplan pleegouders'). Het format voldoet aan de eis dat wordt vastgelegd op welke wijze de TGV de pleegouders begeleidt.

Ter bewaking van het proces heeft de TGV schriftelijke procedures opgesteld die gelden vóór de start van haar verschillende zorgprogramma's. Bovendien heeft zij voor zowel het cliëntdossier als het pleegouderdossier een schriftelijk controletraject opgesteld. Hierin staat chronologisch per fase aangegeven welke activiteiten ten behoeve van de dossiervorming moeten plaatsvinden en welke documenten (eventueel voorzien van een handtekening) de dossiers per fase moeten bevatten.

3.2 Interview

In het gesprek met de directeur en de stafmedewerker laten zij weten dat de TGV naar aanleiding van het inspectierapport uit 2002 werkgroep ten behoeve van het verbetertraject heeft ingesteld. Deze werkgroep heeft het 'Actieplan implementatie verbetertraject' opgesteld

(inclusief termijnen). Volgens het actieplan zou het verbetertraject eind 2003 zijn afgerond. Dit is echter nog niet het geval. De TGV geeft aan dat het verbetertraject een lastig, langzaam proces is, waarbij de TGV ook afhankelijk is van anderen, zoals Bureau Jeugdzorg. Ook heeft de invoering van de Wet op de jeugdzorg voor vertraging gezorgd.

De formats voor het behandelplan en het pleegouderbegeleidingsplan vindt de TGV een grote verbetering, al geeft ze aan ze nog niet optimaal te vinden. Medewerkers vinden het nog moeilijk alles op de juiste wijze in te vullen.

De TGV is sinds kort begonnen met het opstellen van pleegouderbegeleidingsplannen, vooralsnog bevatten slechts enkele pleegouderdossiers dergelijke plannen.

Om de jeugdige (ouder dan twaalf jaar), ouders, pleegouders en plaatser zo veel mogelijk bij de hulpverlening te betrekken heeft de TGV een 'betrokkenenberaad' ingesteld. Dit vindt zo snel mogelijk na de intake plaats en altijd voor de plaatsing, zodat de hulpverlening met de meest actuele informatie van start kan gaan. Het organiseren hiervan is veel werk, maar het beraad levert wel veel op, aldus de TGV. Gepoogd wordt om bij dit beraad de benodigde handtekeningen van jeugdigen en (pleeg)ouders te krijgen. Het verzamelen van handtekeningen (als instemming met de plannen) ervaart de TGV als veel werk.

3.3 Dossieronderzoek

De TGV heeft inmiddels aparte dossiers voor de cliënt en voor de pleegouders.

cliëntdossier

indicatiestelling

De vijf onderzochte cliëntendossiers bevatten alle een indicatiestelling van een erkende plaatser (Bureau Jeugdzorg). Twee indicatiestellingen voldoen aan de wettelijke eis dat zij niet ouder zijn dan 13 weken als de hulpverlening start. De overige drie indicatiestellingen zijn respectievelijk 4 maanden, 5 maanden en 4 jaar oud bij de start van de hulp.

In alle indicaties is aangegeven dat Bureau Jeugdzorg heeft onderzocht c.q. heeft laten onderzoeken wat de problemen of stoornissen zijn, die opname in de TGV noodzakelijk maken. In drie van de vijf indicaties heeft Bureau Jeugdzorg vastgesteld hoe lang de beoogde hulp zal duren (langer dan een half jaar). Dit staat vermeld in het zorgtoewijzingsbesluit. In deze besluiten is de termijn niet gebaseerd op inhoudelijke afwegingen, maar op het voldoen aan de geldende wetgeving.

In de twee dossiers van jeugdigen die ouder zijn dan twaalf jaar, is niet zichtbaar wat de jeugdigen vinden van de indicatiestelling. In drie van de vijf dossiers is zichtbaar dat de ouders betrokken zijn bij de indicatiestelling, in één dossier is dit niet zichtbaar en in één dossier zijn de ouders buiten beeld.

hulpverleningsplan

De vijf onderzochte cliëntendossiers bevatten alle een hulpverleningsplan. De inspectie vindt de plannen onduidelijk gedateerd. De TGV blijkt als vaststellingsdatum van het plan de 'datum bespreking' te hanteren, die op het voorblad staat vermeld.

De meeste onderzochte plannen zijn tijdig opgesteld. De vaststellingsdatum van de plannen varieert echter sterk. Twee plannen zijn ruim voor de start van de hulpverlening vastgesteld (respectievelijk drie en vijf weken voor de start), twee plannen zijn rondom de start van de hulpverlening vastgesteld (respectievelijk een week voor en vier dagen na de start) en één plan is na de wettelijke termijn van uiterlijk zes weken na de start van de hulpverlening vastgesteld (acht weken na de start). In dit laatste plan wordt geen reden voor de vertraging vermeld.

Alle onderzochte plannen bevatten een, nogal algemene, beschrijving van de hulp die wordt geboden. Hierbij is niet concreet beschreven wat de TGV precies gaat doen. Soms wordt hierbij hoofdzakelijk de opdracht uit de indicatiestelling herhaald, in plaats van deze opdracht concreet uit te werken. In drie dossiers is min of meer zichtbaar dat de voorgenomen hulp aansluit op het hulpvoorstel uit de indicatiestelling.

Alle plannen bevatten meerdere doelen. De TGV onderscheidt drie soorten doelen in haar behandelplan: 'lange termijn doelen' (overgenomen uit de indicatiestelling), 'korte termijn doelen' (die in verschillende 'werkdoelen' dienen te worden beschreven) en 'werkdoelen voor de komende periode'. Het onderscheid tussen 'korte termijn doelen' en 'werkdoelen voor de komende periode' is niet duidelijk. Anders dan de benaming doet vermoeden, worden bij de korte termijn doelen de werkdoelen van de afgelopen periode geëvalueerd. De werkdoelen voor de komende periode zijn over het algemeen concreet geformuleerd, zoals 'kan zichzelf vermaken met spel en bezigheden' en 'heeft inzicht waarom hij niet thuis kan wonen'. In geen van de onderzochte dossiers is bij de doelen aangegeven wie wat moet doen om deze gerealiseerd te krijgen. Hoewel het format behandelplan ruimte biedt om na elk korte termijn werkdoel 'middelen', 'betrokkenen' en 'resultaat' te beschrijven, heeft de inspectie deze uitwerking in de onderzochte plannen nauwelijks aangetroffen. Er zijn geen termijnen aan de doelen verbonden. In een aantal onderzochte plannen neemt de TGV niet alle doelen uit de indicatiestelling over in haar lange termijn doelen, terwijl zij wel de enige zorgaanbieder is. Hier worden geen argumenten voor gegeven. Een aantal keer worden doelen en middelen met elkaar verward. Doelen zijn dan meer in de vorm van afspraken verwoord, zoals: 'Er heeft een kennismakingsgesprek plaatsgevonden'.

Het format behandelplan biedt uitgebreid ruimte om afspraken weer te geven, onder andere m.b.t. contact tussen de betrokkenen. In vier van de onderzochte plannen zijn afspraken weergegeven over tussentijdse contacten met de ouders en over afstemming van de werkzaamheden tussen de TGV en Bureau Jeugdzorg. Geen van de plannen bevat afspraken omtrent bezoeken aan het kind.

Alle plannen vermelden de contactpersoon van de TGV.

Nergens in het hulpverleningsplan wordt de rol van de pleegouders genoemd, of de wijze waarop de TGV de begeleiding van de pleegouders zal vormgeven.

In de twee hulpverleningsplannen van jeugdigen die ouder zijn dan twaalf jaar, is niet zichtbaar dat er met hen is overlegd over het plan. In één van de plannen is via een handtekening zichtbaar dat er overleg met de ouders heeft plaatsgevonden over het plan. In twee dossiers is duidelijk dat de ouders niet aanspreekbaar of niet in beeld zijn. Bij drie plannen is via een handtekening van de pleegouders zichtbaar dat met hen is overlegd over het plan.

In twee van de vier dossiers waarbij sprake is van gedwongen jeugdzorg, is via een handtekening zichtbaar dat overeenstemming met Bureau Jeugdzorg is bereikt over het plan. In het ene dossier waarbij sprake is van vrijwillige pleegzorg, is deze instemming ook zichtbaar via een handtekening van Bureau Jeugdzorg.

De TGV streeft ernaar voor aanvang van de start van de hulpverlening een betrokkenenberaad te houden (met de jeugdige (ouder dan twaalf jaar), ouders, pleegouders en plaatser). In een aantal dossiers is zichtbaar dat dit beraad heeft plaatsgevonden. Uit de aangetroffen notulen van dit beraad wordt niet duidelijk of het concept behandelplan in dit beraad is besproken.

pleegouderdossier

Alle onderzochte pleegouderdossiers bevatten een pleegcontract. Drie van de vijf pleegouderdossiers bevatten een (uitgebreid) onderzoek naar de geschiktheid van het pleeggezin. Dit onderzoek wordt verricht door de Voorzieningen voor Pleegzorg en de Centrale Pleegzorg, die de werving en selectie van de TGV-pleeggezinnen uitvoert. De TGV ontvangt de rapporten van de door deze voorzieningen goedgekeurde gezinnen, waarin opgenomen staat dat er een Raadsverklaring is. Daarom bevatten de pleegouderdossiers van de TGV geen verklaring van geen bezwaar van de Raad voor de Kinderbescherming.

Aangezien slechts enkele dossiers van de TGV pleegouderbegeleidingsplannen ('ondersteuningsplan pleegouders') bevatten, heeft de TGV, op verzoek van de inspectie, twee dossiers geselecteerd die een dergelijk plan bevatten. Deze twee plannen bevatten beide werkpunten. Ze zijn allebei redelijk afgestemd op het hulpverleningsplan van de jeugdige. Zo wordt in één plan doelen uit het hulpverleningsplan opgenomen, waarvan de pleegouders aangeven dat zij hier ondersteund bij willen worden. De plannen bevatten echter geen doelen voor de pleegouders. De plannen worden halfjaarlijks (in relatie tot het hulpverleningsplan) bijgesteld. In beide plannen wordt rekening gehouden met de mogelijkheden en behoeften van de pleegouders. Eén van de plannen bevat evaluatiemomenten en informatie over de begeleidingsfrequentie. Een van de twee betreffende dossiers bevat een onderzoek naar de geschiktheid van het pleeggezin. Het pleegouderbegeleidingsplan legt geen relatie met dit

geschiktheidsonderzoek, terwijl dit in het betreffende dossier wel was te verwachten. Hoewel uit het onderzoek blijkt dat de pleegouders enige moeite met hun rol als pleegouder hebben, komt dit nergens terug in het begeleidingsplan.

Hoofdstuk 4 Analyse en beoordeling

Om tot beantwoording van de drie onderzoeksvragen (uit hoofdstuk 1) te komen, heeft de inspectie de onderzoeksresultaten uit hoofdstuk 4 vergeleken met het toetsingskader dat de inspectie hanteert (bijlage 1). De inspectie gaat hierbij eerst in op het beleid van de TGV en vervolgens op de realisatie van het beleid in de praktijk.

beleid

De inspectie concludeert dat het beleid van de TGV nog niet voldoet aan de wettelijke eisen. Een notitie met de visie en het beleid van de TGV is nog in ontwikkeling. De inspectie is van mening dat het voor een kwalitatief goede pleegzorg noodzakelijk is dat de TGV haar visie en beleid opstelt en dit borgt binnen haar organisatie. De inspectie vindt het zorgwekkend dat deze visie en beleid er nog niet zijn.

De TGV heeft formats voor het hulpverleningsplan en het pleegouderbegeleidingsplan opgesteld. Deze formats voldoen (vrijwel) volledig aan de gestelde wettelijke eisen. In 2002 onderscheidde de TGV nog vier behandelplannen. De inspectie vindt het een grote verbetering dat de TGV dit inmiddels heeft teruggebracht tot één behandelplan.

Ter bewaking van het proces heeft de TGV schriftelijke procedures opgesteld die gelden vóór de start van haar verschillende zorgprogramma's. Bovendien heeft zij een schriftelijk controletraject opgesteld voor zowel het cliëntdossier als het pleegouderdossier. De inspectie waardeert de ontwikkeling van deze procedures en controletrajecten, aangezien deze ondersteunend kunnen zijn bij het vormgeven van een kwalitatief goede pleegzorg.

realisatie

1. in hoeverre voldoet de TGV inmiddels aan de eisen uit wet- en regelgeving met betrekking tot de start van de hulpverlening (indicatiestelling en hulpverleningsplan)?

indicatiestelling

Bij het inspectie-onderzoek in 2002 constateerde de inspectie dat lang niet alle dossiers van de TGV een indicatiestelling van een erkende plaatsvervanger bevatten. Inmiddels is dit verbeterd. De onderzochte dossiers bevatten alle een indicatiestelling. De actualiteit van deze indicaties laat echter nog te wensen over. Dit betekent dat niet gegarandeerd is dat de TGV via de indicatiestellingen voldoende actuele gegevens heeft om een hulpverleningsplan op te kunnen stellen dat aansluit bij de –recente– hulpvraag van de cliënt. De TGV heeft dit in de praktijk wel ondervangen met het instellen van een betrokkenenberaad, dat plaatsvindt voor de plaatsing van een jeugdige, en waarin de meest actuele informatie omtrent de jeugdige kan worden uitgewisseld. De inspectie waardeert de instelling van dit betrokkenenberaad.

De inspectie is van oordeel dat de inhoud van de aangetroffen indicatiestellingen over het algemeen voldoet aan de eisen en verwachtingen die de TGV daaraan mag stellen. De inspectie vindt het echter zorgwekkend dat een aantal indicatiestellingen verre van actueel is. Hoewel het de taak van Bureau Jeugdzorg is om een actuele indicatiestelling te leveren, moet de TGV Bureau Jeugdzorg, als zijnde haar ketenpartner, erop aanspreken wanneer zij de informatie uit de indicatiestelling niet voldoende vindt, wanneer deze informatie niet actueel is of wanneer zij deze informatie niet op tijd krijgt. Het is niet zichtbaar dat de TGV dit doet.

hulpverleningsplan

Volgens de inspectie mag de cliënt verwachten dat het hulpverleningsplan aansluit op de indicatiestelling, dat het tijdig wordt opgesteld, dat de cliënt erbij betrokken wordt, dat duidelijk is wat ieder gaat doen en dat het begrijpelijk is.

De inspectie constateert dat de aanwezigheid van hulpverleningsplannen bij de TGV is verbeterd ten opzichte van 2002. Alle onderzochte dossiers bevatten thans een hulpverleningsplan. Ook is de tijdigheid van de plannen verbeterd. De vaststellingsdatum van de onderzochte plannen toont echter veel variatie. Sommige zijn ruim voor aanvang van de start van de hulpverlening vastgesteld, andere rondom de start en één meer dan zes weken na de start.

De TGV leeft de overige wettelijke eisen die aan het hulpverleningsplan worden gesteld in de praktijk slechts ten dele na. Op dit vlak zijn geen grote verbeteringen zichtbaar ten opzichte van 2002. De plannen maken onvoldoende helder wat de TGV concreet gaat doen voor de cliënt. De plannen bevatten verschillende typen doelen, waarvan het onderscheid niet voldoende helder is. Van de mogelijkheid (in het format hulpverleningsplan) om bij de doelen aan te geven wat de middelen, betrokkenen en resultaat zijn, wordt in de praktijk nauwelijks gebruik gemaakt. Ondanks het instellen van een 'betrokkenenberaad' door de TGV is de betrokkenheid van de verschillende partijen (jeugdige, ouders, pleegouders en Bureau Jeugdzorg) bij het opstellen van het plan lang niet altijd zichtbaar.

De inspectie concludeert dat het gebruik van de door de TGV opgestelde procedures en controletrajecten ter bewaking van het primair proces in de praktijk nog onvoldoende is terug te zien. De inspectie vindt het zorgwekkend dat de hulpverleningsplannen van de TGV nog onvoldoende aan de wettelijke eisen voldoen.

- 2. in hoeverre voldoet de TGV inmiddels aan de eisen die de wet stelt aan de pleegouders (beoordeling geschiktheid, verklaring van geen bezwaar, bieden en aanvaarden van begeleiding) en aan de kwaliteitscriteria die de pleegouders betreffen (dossiervorming, begeleidingsplan)?**

Ouders en jeugdigen mogen verwachten dat de jeugdige wordt geplaatst op een veilige plek, bij pleegouders die de jeugdige datgene kunnen bieden waaraan hij of zij behoefte heeft. Om dit te kunnen waarborgen, dient de TGV vóór plaatsing van de jeugdige te beschikken over (informatie omtrent) een verklaring van geen bezwaar van de Raad voor de Kinderbescherming en een onderzoek naar de geschiktheid van het pleeggezin. De dossiers van de TGV voldoen gedeeltelijk aan deze verwachting. Via de Voorzieningen voor Pleegzorg en de Centrale Pleegzorg, die de werving en selectie van de TGV-pleeggezinnen uitvoeren, wordt de TGV geïnformeerd over verklaringen van geen bezwaar van door hen goedgekeurde gezinnen. Ruim de helft van de onderzochte dossiers bevat een (uitgebreid) onderzoek van de Voorzieningen voor Pleegzorg naar de geschiktheid van het pleeggezin. De inspectie acht het van belang dat de TGV haar ketenpartners aanspreekt indien zij een geschiktheidsonderzoek niet (tijdig) ontvangt.

De TGV maakt inmiddels een apart dossier voor de cliënt en voor de pleegouders. De inspectie vindt dit een duidelijke verbetering ten opzichte van 2002, toen dit onderscheid nog niet werd gemaakt. Een andere verbetering is dat de TGV sinds kort is begonnen met de invoering van pleegouderbegeleidingsplannen. Vooralsnog bevatten slechts enkele pleegouderdossiers van de TGV een dergelijk plan. De inspectie beoordeelt de inhoud van de onderzochte pleegouderbegeleidingsplannen als redelijk goed. De plannen worden functioneler indien zij in grotere mate worden afgestemd op de (uitgebreide) informatie uit de geschiktheidsonderzoeken.

3. Is de kwaliteit van de pleegzorg van de TGV verbeterd ten opzichte van 2002?

De inspectie concludeert dat de kwaliteit van de pleegzorg van de TGV enigszins is verbeterd ten opzichte van 2002. De inspectie is tevreden dat op een aantal punten duidelijke verbeteringen zichtbaar zijn. De inspectie constateert echter dat het implementeren van het verbetertraject behoorlijke vertraging heeft opgelopen en dat de voorgenomen verbeteringen nog niet zijn voltooid. De inspectie vindt dit niet goed. De inspectie ervaart wel een grote bereidheid bij de TGV om zich te verbeteren. Tijdens het inspectiebezoek heeft de inspectie de indruk gekregen dat de TGV nogal solistisch opereert bij het ontwikkelen en implementeren van de benodigde verbeteringen. Aansluiting zoeken bij verbetertrajecten van andere (pleeg)zorgaanbieders (waaronder andere TGV's) zou hier volgens de inspectie behulpzaam bij kunnen zijn.

Hoofdstuk 5 Aanbevelingen

De inspectie doet de TGV de volgende aanbevelingen:

- Stel de voorgenomen beleidsnotitie op, met een visie op de pleegzorg en een beschrijving van het primair proces.
- Maak nadrukkelijker gebruik van de reeds door de TGV ontwikkelde formats en procedures (inclusief controletrajecten) ter bewaking van de kwaliteit van het primair proces van de pleegzorg.
- Pas het format hulpverleningsplan zodanig aan, dat het ruimte biedt om de door de TGV geboden hulp te kunnen weergeven. Zorg er vervolgens voor dat dit in de praktijk wordt toegepast, namelijk dat in de hulpverleningsplannen staat beschreven waar de geboden hulp van de TGV concreet uit bestaat.
- Zorg voor een duidelijker onderscheid tussen de verschillende typen doelen in het format hulpverleningsplan.
- Werk de korte termijn werkdoelen in de praktijk uit (in 'middelen, 'betrokkenen' en 'resultaten'), zoals in het format hulpverleningsplan staat vermeld.
- Zorg dat de betrokken partijen (jeugdige, ouders, pleegouders, Bureau Jeugdzorg) aantoonbaar worden betrokken bij de hulpverleningsplannen.
- Voer het werken met pleegouderbegeleidingsplannen verder in. Zorg dat deze plannen aansluiten op de beschikbare informatie uit de geschiktheidsonderzoeken (zoals benoemde leerpunten).
- Stel eisen aan de benodigde informatie van ketenpartners (indicatiestelling, geschiktheidsonderzoek) en spreek hen aan indien zij deze informatie niet of niet tijdig aanleveren.
- Zoek waar dat mogelijk is aansluiting bij verbetertrajecten van andere (pleeg)zorg-aanbieders.

Bijlage 1 Toetsingskader onderzoek pleegzorg 2002

Inleiding:

De Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming doet onderzoek naar de naleving van de wettelijke eisen in het primaire proces van de hulpverlening.

In de jeugdhulpverlening draait het om de hulp aan de jeugdige en zijn ouders (**de cliënt**). De positie van de cliënt heeft een centrale plaats in het toezicht van de inspectie.

Pleegzorg is volgens de wet niet vrij toegankelijk. Plaatsing van een jeugdige in de pleegzorg kan alleen op grond van een formeel vastgelegd besluit van een plaatsende instantie, waarin is vastgelegd dat pleegzorg de beste mogelijkheden biedt om aan de hulpvraag van de jeugdige en zijn ouders te voldoen (**indicatiestelling**).

Wat de voorziening voor pleegzorg en de pleegouders te bieden hebben aan de jeugdige en zijn ouders en wat ieders bijdrage is aan een zo groot mogelijk rendement van de hulp, legt de voorziening voor pleegzorg vast in een **hulpverleningsplan** of pleegzorg(begeleidings)plan.

De voorziening voor pleegzorg zet bij de uitvoering van zijn taken **pleegouders** in. De voorziening bekijkt of pleegouders geschikt zijn voor hun taak als pleegouders en zorgt voor de begeleiding van pleegouders bij de uitvoering van hun taken als pleegouders.

Dit onderzoek van de inspectie bevat twee onderscheiden onderdelen:

- de start van de hulpverlening, dus de indicatiestelling en het hulpverleningsplan in de pleegzorg
- de positie van de pleegouders in de hulpverlening aan de cliënt

Hieronder wordt het toetsingskader dat de inspectie bij het onderzoek hanteert uitgewerkt.

Toetsingskader van de inspectie:

In dit hoofdstuk komen aan de orde:

1. wat de wettelijke eisen zijn die aan de pleegzorg worden gesteld
2. hoe de inspectie deze wettelijke eisen leest
3. wat de inspectie verwacht aan te treffen in het beleid en in de dossiers van de voorzieningen voor pleegzorg

Deze drie punten vormen het toetsingskader dat de inspectie bij het onderzoek hanteert.

1. De wettelijke eisen:

Als kader voor het onderzoek van de inspectie gelden de wettelijke bepalingen uit de Wet op de jeugdhulpverlening en de bijbehorende AMvB (het Besluit Kwaliteitsregels jeugdhulpverlening) die betrekking hebben op de pleegzorg. Ook gebruikt de inspectie de Basiscriteria kwaliteit voor de jeugdzorg, het toetsingskader van de VOG en GGZ-Nederland (december 2000).

De letterlijke teksten van de huidige wettelijke bepalingen en de Basiscriteria die relevant zijn voor het inspectieonderzoek zijn weergegeven in bijlage 1.

Momenteel is de nieuwe Wet op de jeugdzorg in voorbereiding. Het voorstel van wet ligt bij de Tweede Kamer. Het voor dit onderzoek gehanteerde toetsingskader spoort met de nieuwe wet. In bijlage 1 geeft de inspectie kort aan waar de nieuwe wet specifiekere eisen zal gaan stellen.

2. Hoe de inspectie de wettelijke eisen leest:

In chronologische volgorde moet de start van het hulpverleningsproces verlopen op de manier die hieronder beschreven staat.

De vraag

Het begint met een vraag om hulp van een cliënt. Deze komt meestal terecht bij een Bureau Jeugdzorg. Dit Bureau doet onderzoek en specificeert met behulp van de cliënt de hulpvraag. Als het kan verleent het Bureau Jeugdzorg vervolgens de hulp waarvan vastgesteld is dat die noodzakelijk is. Als het de noodzakelijke hulp niet zelf in huis heeft, ondersteunt het Bureau Jeugdzorg de cliënt bij het zoeken van een instelling die de meest aangewezen hulp wél te bieden heeft. Daarbij kan een uithuisplaatsing (24-uurs hulp) nodig zijn. De 24-uurs hulp kan worden geboden door een voorziening voor pleegzorg (in een pleeggezin) of in een residentiële voorziening.

De indicatiestelling

Opname in een voorziening voor pleegzorg is alleen mogelijk op schriftelijk verzoek van een erkende plaatsende instantie. Dit verzoek gebeurt in de vorm van de indicatiestelling (vanaf 2003: het indicatiebesluit).

De plaatser is, voordat er sprake is van pleegzorg, ervoor verantwoordelijk dat onderzoek gedaan wordt naar de problemen van de jongere. Op basis van de resultaten van het onderzoek stelt hij in overleg met de wettelijke vertegenwoordiger (meestal de ouders, hierna ouders genoemd) en jongere vast welke hulp er nodig is en voor hoelang. Als er sprake is van een ondertoezichtstelling is overeenstemming met de gezinsvoogdij-instelling noodzakelijk. Bij het afwegen of een hulpaanbod passend is, wordt de beoogde voorziening voor pleegzorg betrokken.

De indicatiestelling geldt voor maximaal 6 maanden.

Bij de start van de pleegzorg is de indicatiestelling niet ouder dan 2 maanden.

De plaatser zendt de indicatiestelling aan de opnemer. De voorziening voor pleegzorg moet over een heldere indicatiestelling beschikken vóór hij over kan gaan tot het opstellen van een hulpverleningsplan, omdat er een duidelijke samenhang moet zijn tussen de problemen van de cliënt en de hulp die verleend zal worden.*

* Natuurlijk is het de taak van een plaatsende instantie en niet van een voorziening voor pleegzorg om een indicatiestelling te leveren. Toch verwacht de inspectie dat een voorziening voor pleegzorg ervoor zorgt dat zij beschikt over een goede en recente indicatiestelling, waarin beredeneerd staat welke hulp voor de cliënt aangewezen is. De voorziening heeft de indicatiestelling namelijk nodig, omdat zij de cliënt anders niet kan opnemen en zij heeft de indicatiestelling nodig om een hulpverleningsplan op te stellen.

Het hulpverleningsplan

De voorziening voor pleegzorg (VVP) is verantwoordelijk voor het bieden van de pleegzorg die door de plaatser geïndiceerd is.

De voorziening voor pleegzorg stelt vóór opname of, als dat aantoonbaar niet mogelijk is, binnen 6 weken daarna een hulpverleningsplan op en vast. Dit plan is afgestemd op de problemen van de jongere (volgens de informatie van de plaatser in de indicatiestelling).

Het hulpverleningsplan geeft in ieder geval inzicht in het beoogde hulpverleningsproces: de te realiseren doelen op korte en lange termijn, de rol die de pleegouders spelen in de hulp aan deze jongere, de deskundigen die eventueel worden ingeschakeld en de evaluatiemomenten. Ook staat erin op welke momenten de VVP met de jongere, de ouders, de pleegouders en met de plaatser overlegt. Anders gezegd: wie doet wat en wanneer spreken we daarover met wie.

Nadat het concept hulpverleningsplan is opgesteld voert de VVP er overleg over met de jongere, de ouders, de pleegouders en de plaatser. In geval van een ondertoezichtstelling is overeenstemming met de gezinsvoogdij-instelling noodzakelijk. De resultaten van dit overleg worden in het plan opgenomen. Voor kinderen jonger dan 12 jaar geldt dat overleg plaats vindt "overeenkomstig het beoordelingsvermogen". Pas na dit overleg wordt het hulpverleningsplan vastgesteld.

De **bedoeling** is dat het plan aan alle betrokkenen een helder en concreet beeld geeft van de hulpverlening en dat zij zich kunnen vinden in wat er gaat gebeuren.

Als een hulpverleningsplan gewijzigd wordt geldt dezelfde gang van zaken.

Al gerealiseerde plaatsingen

De plaatser kan geconfronteerd worden met een reeds gerealiseerde plaatsing in een gezin, waarbij het wenselijk is (geworden) dat hulp in de vorm van pleegzorg geboden wordt. De plaatser is verantwoordelijk voor de vaststelling dat er een hulpvraag is en voor de afweging of pleegzorg de juiste hulpvorm is om de hulpvraag te beantwoorden. Bovendien vergewist de plaatser zich ervan dat het gezin begeleiding accepteert van de voorziening voor pleegzorg. In het (schriftelijke) verzoek van de plaatser aan de VVP om het verblijf van een jeugdige in een gezin te gaan begeleiden als pleegzorgplaatsing wordt dit verantwoord.

De VVP neemt het verzoek al dan niet in behandeling. Als het verzoek in behandeling wordt genomen doet de VVP op zo kort mogelijke termijn een onderzoek naar de geschiktheid van de betreffende ouders als pleegouder. Vanaf het moment van het besluit om een onderzoek te gaan doen voorziet de VVP in pleegzorgvergoeding en in pleegzorgbegeleiding. Een hulpverleningsplan voor de duur van het onderzoek wordt opgesteld.

Op het moment dat wordt besloten dat er geen sprake kan zijn van een pleegzorgsituatie, worden de pleegzorgvergoeding en de pleegzorgbegeleiding gestopt.

De positie van de pleegouders in de hulpverlening aan de cliënt

De VVP onderzoekt of de pleegouders geschikt zijn voor hun taak. Er wordt een pleegcontract opgesteld per geplaatste jeugdige. Ook stelt de VVP een pleegouderbegeleidingsplan op; in dit plan staat hoe de pleegouders begeleid worden in hun hulpverlenende taak. Het plan moet ieder half jaar bijgesteld worden. In het plan wordt rekening gehouden met de mogelijkheden en de behoeften van de pleegouders.

3. Wat de inspectie verwacht aan te treffen in het beleid en de dossiers van de voorziening voor pleegzorg:

De start van de hulpverlening:

Zoals eerder gezegd is draait het in de jeugdhulpverlening om de hulp aan de jongere en zijn ouders: de cliënten. Hun positie moet centraal staan.

De start van pleegzorg is gebaseerd op een besluit van een plaatsende instantie (de indicatiestelling), en op een hulpverleningsplan. De samenhang tussen indicatiestelling en hulpverleningsplan dient in beide documenten naar voren te komen.

Indicatiestelling:

De inspectie verwacht in het beleid:

- dat is aangegeven aan welke eisen de informatie in de indicatiestelling minimaal moet voldoen
- dat is aangegeven welke informatie vooraf noodzakelijk is om een verzoek om een al gerealiseerde plaatsing te accepteren als pleegzorgplaatsing in behandeling te kunnen nemen
- dat is aangegeven wat er wordt ondernomen wanneer de gewenste informatie ontbreekt of onvoldoende is

De inspectie verwacht in een dossier:

- een document (indicatie) van een erkende plaatsende instantie
 - dat op het moment van opname niet ouder is dan twee maanden

- dat, als de opname niet binnen twee maanden na dagtekening is gerealiseerd, uit recente informatie blijkt dat de indicatie nog actueel is
- dat in dit document (indicatie) worden verantwoord:
 - de uitkomst van een onderzoek naar de problemen van de cliënt
 - de afweging dat pleegzorg aangewezen is en voor welke periode
 - dat over de indicatie overleg heeft plaatsgevonden met de jeugdige en met de ouder(s)
- dat gedurende de plaatsing er een geldige indicatiestelling is. (in een dossier van een inmiddels 8 maanden durende plaatsing bijvoorbeeld zitten minstens 2 indicatiestellingen; de inspectie toetst alleen de indicatiestelling die tot opname heeft geleid.)

Hulpverleningsplan:

De inspectie verwacht in het beleid:

- dat is aangegeven wat het doel is van het opstellen van een hulpverleningsplan
- dat is aangegeven wat er nodig is voor het opstellen van een hulpverleningsplan
- dat is aangegeven wat het doel is van de communicatie over het hulpverleningsplan
- dat is aangegeven wat er aan communicatie nodig is om te komen tot een hulpverleningsplan
- dat is aangegeven wat minimaal aanwezig moet zijn om te spreken van een hulpverleningsplan
- dat is aangegeven welke rol de pleegouders hebben in het hulpverleningsproces

De inspectie verwacht in een dossier:

- een pleegcontract
- een vastgesteld hulpverleningsplan
 - opgesteld vóór de start van de pleegzorg of, als dat niet mogelijk was, in ieder geval uiterlijk 6 weken na de start van de pleegzorg
 - waarin in concrete termen is aangegeven
 - welke hulp geboden wordt
 - de samenhang tussen de problemen van de cliënt en de te bieden hulp
 - korte en lange termijn toetsbare doelen
 - eventueel in te schakelen deskundige(n)
 - de evaluatiemomenten
 - waarin staat op welke momenten de VVP overlegt met de jongere, de ouders, de pleegouders en de plaatser
 - waarin staat wie namens de VVP optreedt als contactpersoon voor de jongere, de ouders, de pleegouders en de plaatser
 - waarin staat wat de jongere, de ouders, de pleegouders en de plaatser vinden van het hulpverleningsplan en hoe met hun opmerkingen rekening is gehouden
 - waarin blijkt dat er overeenstemming over het plan bestaat met de gezinsvoogdij-instelling in het geval van een ondertoezichtstelling en van voogdij
 - waarin staat hoe de begeleiding van de pleegouders wordt vormgegeven

De positie van de pleegouders in de hulpverlening aan de cliënt

De inspectie verwacht in het beleid:

- een opvatting over de positie van de pleegouder in de instelling
- richtlijnen voor het onderzoek naar de geschiktheid van pleegouders
- richtlijnen voor de opstelling en eventuele wijziging van het pleegoudersbegeleidingsplan

De inspectie verwacht in de pleegouderdossiers:

- een onderzoek naar de geschiktheid van de pleegouders
- een verklaring van geen bezwaar
- een pleegcontract per geplaatste jeugdige
- een pleegouderbegeleidingsplan, waarin in concrete termen staat wat de pleegouders van de VVP mogen verwachten aan begeleiding in hun hulpverlenende taak.
- een relatie tussen de bevindingen uit het onderzoek naar de geschiktheid van de pleegouders en het pleegouderbegeleidingsplan
- een relatie / verwijzing tussen het pleegouderbegeleidingsplan en de hulpverlening aan de geplaatste jeugdige

Geselecteerde wettelijke eisen met betrekking tot Pleegzorg

De Wet op de jeugdhulpverlening:

❖ Algemeen over pleegzorg:

- 1.1.h Pleeggezin: gezin van anderen dan de ouders of stiefouder van een jeugdige waarin de jeugdige wordt verzorgd en opgevoed.
- 1.2.a Pleegzorg: hulpverlening bestaande het bieden van opnemings in een pleeggezin en de daarmee verband houdende begeleiding van pleegkinderen, pleegouders ouders en stiefouders.

Artikel 39 Wet op de jeugdhulpverlening

Een uitvoerder van een voorziening voor pleegzorg verstrekt overeenkomstig artikel 40 aan een pleeggezin subsidie voor de verzorging en opvoeding van een jeugdig, indien:

- a. de jeugdige daadwerkelijk in het pleeggezin wordt verzorgd en opgevoed op basis van een pleegcontract, overeenkomstig een door Onze ministers vast te stellen model.
- b. ook overigens wordt voldaan aan het bij of krachtens deze wet bepaalde.

❖ De start van de hulpverlening in de pleegzorg

Pleegzorg is gebaseerd op een indicatiestelling van een plaatsende instantie:

Artikel 25 Wet op de jeugdhulpverlening

1. Secundaire hulpverlening van een type, genoemd in artikel 1, tweede lid, onder a, b of c, vangt slechts aan en wordt slechts hervat als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, 3', indien een bevoegde plaatsende instantie overeenkomstig deze wet niet langer dan twee maanden tevoren heeft vastgesteld dat die hulpverlening voor de betrokken jeugdige aangewezen is te achten. De hulpverlening geschiedt slechts gedurende de door de plaatsende instantie aangegeven termijn.
2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op voortzetting van de hulpverlening aan de jeugdige na het verstrijken van de door de plaatsende instantie aangegeven termijn.
3. Secundaire hulpverlening van een type, genoemd in artikel 1, tweede lid, onder a, b of c, wordt slechts voortgezet als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, 3', indien de plaatsende instantie die laatstelijk als zodanig is opgetreden of degene die laatstelijk voor de plaatsing verantwoordelijk is geweest, de in het eerste lid bedoelde vaststelling heeft verricht.

Artikel 26 Wet op de jeugdhulpverlening

1. Artikel 25 is niet van toepassing, indien het betreft hulpverlening aan een jeugdige ten aanzien van wie recht is gedaan overeenkomstig titel VIII A van het eerste boek van het Wetboek van Strafrecht.
2. In acute noodsituaties is artikel 25, eerste lid, niet van toepassing.
3. Hulpverlening in gevallen als bedoeld in het tweede lid geschiedt voor ten hoogste twee weken. Van de aanvang van de hulpverlening wordt, indien deze niet plaatsvond door tussenkomst van een plaatsende instantie, onverwijld onder opgave van redenen mededeling gedaan aan een plaatsende instantie.
4. Bij toepassing van het tweede lid deelt de plaatsende instantie onverwijld aan degene die het ouderlijk gezag of de voogdij over een minderjarige uitoefent mee dat hulp aan deze minderjarige wordt verleend.
5. Indien ten aanzien van een minderjarige een maatregel van ondertoezichtstelling als bedoeld in artikel 254 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is, worden de mededelingen bedoeld in het vierde lid, tevens gedaan aan degene die toezicht op de minderjarige houdt.

Artikel 29 Wet op de jeugdhulpverlening

1. Een, plaatsende instantie:

- a. draagt er, met het oog op de vaststelling, bedoeld in artikel 25, eerste lid, zorg voor dat een onderzoek wordt verricht naar de problemen en stoornissen van de betrokken jeugdige en stelt, met inachtneming van de eisen, genoemd in artikel 23, vast welke vorm of vormen van hulpverlening in verband daarmee voor de jeugdige de meest aangewezen is of zijn te achten;
- b. draagt, met het oog op de toepassing van artikel 25, tweede lid, zorg voor een evaluatie van de hulpverlening en stelt vast of, de omstandigheden in aanmerking genomen, voortzetting van de hulpverlening voor de jeugdige aangewezen is te achten;

stelt telkens de termijn vast gedurende welke de hulpverlening nodig is te achten, welke termijn ten hoogste zes maanden bedraagt.

2. De jeugdige, degene die het ouderlijk gezag of de voogdij uitoefent, alsmede de daarvoor in aanmerking komende uitvoerder worden bij de werkzaamheden, bedoeld in het eerste lid, betrokken.
3. De in het eerste lid bedoelde werkzaamheden worden telkens in een rapport schriftelijk verantwoord.

Artikel 30 Wet op de jeugdhulpverlening

De plaatsende instantie draagt er zorg voor dat de hulpverlening die voor de jeugdige overeenkomstig artikel 29, eerste lid, aangewezen wordt geacht, wordt gerealiseerd. De hulpverlening vindt plaats in de regio waarin de jeugdige duurzaam verblijft, tenzij hulpverlening buiten de regio het meest aangewezen is te achten of in de regio geen plaats voor de jeugdige beschikbaar is.

[Het voorstel Wet op de jeugdzorg]:

In het voorstel Wet op de jeugdzorg wordt gesproken over “een samenhangend hulpverleningsplan dat is afgeleid van het indicatiebesluit van Bureau Jeugdzorg” (bjz). Het plan moet voor de start van de zorg worden vastgesteld en uiterlijk zes weken nadat duidelijk is welke voorziening de hulp zal bieden. De voorziening moet met bjz overleggen over de inhoud van het plan. Bij vrijwillige hulp moeten de ouders (jeugdige <12 jaar), de ouders en jeugdige (12 tot 16 jaar) of de jeugdige (vanaf 16 jaar) instemmen met het plan.]

Pleegzorg is gebaseerd op een hulpverleningsplan

Besluit kwaliteitsregels jeugdhulpverlening (AmvB, versie geldig vanaf 01-01-1998):

Artikel 1

Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

- c. pleegouder: degene of één van degenen die een jeugdige, waarvan hij niet de ouder of stiefouder is, in zijn gezin verzorgt en opvoedt.

Artikel 5

1. Een hulpverleningsplan is afgestemd op de problemen en stoornissen van de jeugdige en bevat in ieder geval een beschrijving van het voorgenomen hulpverleningsproces.
2. Indien de hulpverlening langer dan zes weken zal duren bevat het hulpverleningsplan in ieder geval:
 - a. een beschrijving, op basis van een diagnose, van het voorgenomen hulpverleningsproces, in relatie tot de korte en lange termijn doelen, met vermelding van de bij de hulpverlening in te schakelen deskundigen en van evaluatiemomenten;
 - b. een vermelding van de voornemens ten aanzien van overleg gedurende de hulpverlening met de in het derde lid en vierde lid, bedoelde personen of instanties;
 - c. een vermelding van de hulpverlener die namens de voorziening voor in ieder geval de in het derde en vierde lid genoemde personen of instanties, de contactpersoon is voor het gehele proces van de hulpverlening;
 - d. een omschrijving van de rol van de pleegouders in het hulpverleningsproces en van de wijze waarop de begeleiding van de pleegouders wordt vorm gegeven, indien sprake is van pleegzorg.
3. Een hulpverleningsplan komt niet tot stand en wordt niet gewijzigd dan nadat daarover in ieder geval overleg is gepleegd met:

- a. de betrokken jeugdige, indien hij de leeftijd van twaalf jaren heeft bereikt en indien hij jonger is dan twaalf jaren, overeenkomstig zijn beoordelingsvermogen,
 - b. de ouders en de wettelijke vertegenwoordiger van de jeugdige, tenzij sprake is van een acute noodsituatie en het overleg schade zal toebrengen aan de jeugdige, met dien verstande dat binnen zes weken na het eerste contact in het kader van de hulpverlening, tussen de uitvoerder van de voorziening en de jeugdige overleg dient te hebben plaatsgevonden,
 - c. de betrokken kinderrechter, indien sprake is van ondertoezichtstelling,
 - d. de betrokken pleegouders, indien sprake is van pleegzorg,
 - e. de betrokken plaatsende instantie, indien sprake is van plaatsing, waarbij artikel 25 van de wet van toepassing is.
4. Een hulpverleningsplan komt niet tot stand en wordt niet gewijzigd dan nadat daarover overeenstemming is bereikt met:
- a. de betrokken gezinsvoogdij-instelling, indien artikel 261 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is toegepast,
 - b. de betrokken voogdij-instelling, ingeval het een jeugdige betreft die onder voogdij van een voogdij-instelling staat,
 - c. de betrokken raad voor de kinderbescherming, ingeval het een voorlopige toevertrouwing aan de raad betreft.
5. Van het overleg en de resultaten daarvan wordt melding gemaakt in het hulpverleningsplan. Indien geen overleg is gepleegd wordt hiervan met opgave van redenen melding gemaakt.
6. De uitvoerder stelt aan het einde van zijn taak ten aanzien van de jeugdige een rapport op, waarin beschreven wordt de wijze waarop de uitvoerder zijn taak heeft verricht. Het rapport wordt toegevoegd aan het hulpverleningsplan. De uitvoerder zendt een afschrift van het rapport tezamen met het hulpverleningsplan aan de personen en instanties

Artikel 21

1. Een uitvoerder van een voorziening voor pleegzorg of van een instelling voor therapeutische gezinsverpleging stelt met betrekking tot de jeugdige een hulpverleningsplan als bedoeld in artikel 5 vast. Het hulpverleningsplan wordt voorafgaand aan de hulpverlening, of indien dit niet mogelijk is, zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk zes weken na het begin van de hulpverlening vastgesteld.
2. Het hulpverleningsplan van een instelling voor therapeutische gezinsverpleging komt tot stand op grond van een multidisciplinaire oordeelsvorming, waaraan in ieder geval wordt deelgenomen door een bevoegde kinderpsychiater.

[Het voorstel Wet op de jeugdzorg]:

In het voorstel Wet op de jeugdzorg wordt gesproken over “een samenhangend hulpverleningsplan dat is afgeleid van het indicatiebesluit van bureau jeugdzorg”. Het plan moet voor de start van de zorg worden vastgesteld en uiterlijk zes weken nadat duidelijk is welke voorziening de hulp zal bieden. De voorziening moet met bijz overleggen over de inhoud van het plan. Bij vrijwillige hulp moeten de ouders (jeugdige <12 jaar), de ouders en jeugdige (12 tot 16 jaar) of de jeugdige (vanaf 16 jaar) instemmen met het plan.]

De positie van pleegouders in hun hulpverlening aan de cliënt

Besluit kwaliteitsregels jeugdhulpverlening (AMvB, versie geldig vanaf 01-01-1998):

Artikel 19

1. Een voorziening voor pleegzorg en een instelling voor therapeutische gezinsverpleging plaatsen een jeugdige slechts in een pleeggezin, indien wordt voldaan aan dit artikel.
4. De pleegouder beschikt voorafgaande aan de plaatsing in het pleeggezin over een verklaring van geen bezwaar afgegeven door de Raad voor de Kinderbescherming. In uitzonderlijke gevallen beschikt de pleegouder uiterlijk binnen zes weken na de plaatsing over deze verklaring.
6. De geschiktheid van het pleeggezin is voorafgaand aan de plaatsing van het pleegkind beoordeeld door de voorziening voor pleegzorg, dan wel door de instelling voor therapeutische gezinsverpleging
7. De pleegouder is bereid begeleiding door de voorziening voor pleegzorg, dan wel door de instelling voor therapeutische gezinsverpleging te aanvaarden.

Artikel 20

3. Een centrale voor pleeggezinnen is gedurende het gehele jaar ten minste acht uur per etmaal beschikbaar, gedurende vijf dagen per week. Voor plaatsingen in een pleeggezin door een voorziening voor pleegzorg in acute noodsituaties buiten de uren waarop de centrale beschikbaar is worden met de uitvoerders van de voorzieningen voor pleegzorg in de desbetreffende regio passende afspraken gemaakt.

Basiscriteria kwaliteit voor de jeugdzorg. Een toetsingskader. VOG, GGZ Nederland; Trimbos instituut. Utrecht, december 2000)

Begeleiding en beheer pleeggezinnen

- 1.47 Ten aanzien van de werving, selectie* en begeleiding* wordt gebruik gemaakt van procedures die periodiek worden getoetst en verbeterd.
- 1.51 Pleegouders hebben naast het hulpverleningsdossier ook een apart -persoonlijk- dossier en er zijn afspraken over de dossiervoering van en inzage in dit dossier.

* Specificatie 1.47:

Begeleiding:

- De uitvoerder legt in een begeleidingsplan vast op welke wijze de pleegouders begeleid worden.
- Het begeleidingsplan is afgestemd op het hulpverleningsplan en wordt ieder half jaar bijgesteld.
- De uitvoerder houdt in de begeleiding rekening met de mogelijkheden en behoeften van de pleegouders.